

Undeniably, economic analysis can be considered as an important tool for managing commercial activity since it serves to solve its economic problems. At the same time, it cannot ensure the adoption of quality managerial decisions in relation to other (non-economic) aspects of commercial activity. Therefore, it is expedient to use other management tools in relation to the commercial activity.

Modern scientific scholars are characterized by the underdevelopment of views on the management of commercial activity since only isolates its two main areas: a socio-economic management and performance management of economic activities, which are varied by methods and ways of management. Thus, the company cannot conduct a qualitative assessment of factors affecting the level of commercial activity and, therefore, make quality management decisions. The issues arising from the inadequacies of the theoretical principles of management of the commercial activities of enterprise have required further research in this direction.

Thus, «business activity» is one of the main impacts, which allows the assessment of its financial condition, helps identify strengths and weaknesses for strategy development, characterizes the use of capacity, and determines the position on the market, its competitive position. Management of business activity of enterprises should be comprehensively substantiated and studied in regard to directions of certain actions and conditions of their implementation, considering the features of the business development of modern enterprises.

References

1. Goncharuk A. (2014) Management of the efficiency of production enterprises: Economy of the food industry. 1 (21): 25–29.
2. Frolova L. Theoretical and methodological foundations of financial management of the enterprise. Bulletin of DonDUET, 3 (23): 261–270.

КЛАСТЕРИ ЯК ФОРМА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

С. В. Чижевська, студентка спеціальності Менеджмент, група МЕНБ-41

О. В. Бондар-Підгульська, науковий керівник, д. е. н., доцент кафедри менеджменту Вищій навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У період опанування інноваційного шляху розвитку в економіці будь-якої країни постає питання про вибір найбільш доціль-

ної територіально-просторової її форми. Останнім часом набула поширення думка щодо використання кластерних ініціатив.

Слово «кластер» походить від англ. cluster – купа, рій, скупчення. Теоретичні основи кластерів були закладені наприкінці XIX ст. А. Маршаллом, а термін «кластер» вперше було застосовано професором Гарвардської школи (США) М. Портером у 1980-ті роки. Нині у США діють 380 найбільших кластерів у сферах високих технологій, виробництва побутових товарів, індустрії сервісу, видобутку природних ресурсів. Частка ВВП США, виробленого в кластерах, становить майже 61 %, у них зайнято близько 57 % всього трудового потенціалу країни.

Сьогодні кластерні стратегії економічного розвитку широко використовуються у всьому світі. Одним із центрів найбільшого розвитку кластерної моделі економіки є Європейський Союз. Принципи кластеризації ефективно використовуються в Європейському Союзі: економіка Нідерландів поділена на 20 кластерів; у Данії 40 % підприємств, що забезпечують 60 % експорту, функціонують у складі кластерів; а в Австрії діють трансграничні кластери з Угорщиною, Італією, Швейцарією та Німеччиною. Кластери забезпечують майже 30 % загального рівня зайнятості в Італії. Найбільша кількість промислово-виробничих кластерів європейських країн функціонують у таких базових галузях як: електронні технології та зв'язок, інформатика – Швейцарія, Фінляндія; фінансовий сектор – Східний Лондон, Великобританія; біотехнології та біоресурси – Нідерланди, Франція, Німеччина, Велика Британія, Норвегія; фармацевтика і косметика – Данія, Швеція, Франція, Італія, Німеччина; агро- та харчове виробництво – Фінляндія, Бельгія, Франція, Італія, Нідерланди; нафтогазовий комплекс і хімія – Швейцарія, Німеччина, Бельгія; машинобудування і ремонт, електроніка – Нідерланди, Італія, Німеччина, Норвегія, Ірландія, Швейцарія; охорона здоров'я – Швеція, Данія, Швейцарія, Нідерланди; комунікації і транспорт – Нідерланди, Норвегія, Ірландія, Данія, Фінляндія, Бельгія; авіаційна і космічна галузі – Франція; будівництво – Фінляндія, Бельгія, Нідерланди; освіта, технопарки – Німеччина, Франція, Фінляндія, Австрія; легка промисловість – Швейцарія, Австрія, Італія, Швеція, Данія, Фінляндія; деревно-паперовий комплекс – Фінляндія; енергетика – Норвегія, Фінляндія. При цьому Франція є взірцем застосування кластерної стратегії у розвитку кластерів на основі концентрації підприємств навколо

великої компанії. У країні затверджено 99 проєктів, які об'єднують 4,3 тис. підприємств. Найбільш відомими кластерами є авіаційно-космічний кластер у Тулузі та парфумний кластер у Грасі. Велика кількість інноваційних кластерів у Франції створені у легкій (9 кластерів) та парфумній (10 кластерів) галузях, продукція цих кластерів є досить конкурентоспроможною на світовому ринку. У Великій Британії кожний регіон має різні умови для створення кластерів. Найбільша кількість інноваційних кластерів створена у сільському господарстві (10 кластерів), у сфері фінансових послуг (7 кластерів), у туристичній галузі (6 кластерів), у меблевій галузі (6 кластерів), у галузі зі збору автомобільного устаткування (5 кластерів), у сфері програмного забезпечення (5 кластерів). В Італії кластеризація розвивається у вигляді індустріальних округів на основі промислових агломерацій італійського типу. В Італії виробничі малі та середні підприємства, як правило, концентруються у межах промислових районів та формують міжкорпоративні мережі. В Італії функціонує 200 кластерів, які об'єднують 60 тис. підприємств, в основному малих, з кількістю зайнятих 600 тис. осіб. Інноваційні кластери в Італії створювались у таких галузях: 32 % кластерів – у легкій промисловості (у виробництві одягу та взуття); 19 % кластерів – у туристичній галузі; 13 % – у меблевій галузі; 12 % – у парфумерній галузі; 10 % – у галузі з виробництва керамічної плитки [1].

Основною спеціалізацією Індії є комп'ютерні технології. Обороти ІТ-галузі тут близько 70 мільярдів доларів. Урядом Індії надаються значні податкові пільги для компаній, зайнятих у сфері високих технологій. Наприклад, ІТ-фірми можуть бути звільнені від податків на 5 років або на 10 років, якщо компанія буде працювати в технопарку. Примітно, що податковими пільгами можуть скористатися будь-які компанії незалежно від їх розміру, капіталу, форми власності [2].

Країни ЄС синтезували підходи інших розвинених країн до організації кластерів. Наприклад, у Німеччині і Великобританії створені програми кластерів у сфері біотехнологій, в основі яких лежить фактор географічного розміщення компаній. У Фінляндії отримав розвиток лісопромисловий кластер. У результаті країна, яка володіє 0,5 % загальносвітових запасів деревини, вивозить близько 10 % загальносвітового експорту продукції лісопереробної промисловості. В Австрії при організації кластерів основну

роль відіграє державна політика щодо стимулювання кооперації між дослідними установами та промисловими підприємствами на базі спрощеного регулювання окремих інноваційних програм.

Це призвело до інтенсивного розвитку кластерів в автомобільній промисловості Австрії, що охоплюють увесь технологічний ланцюг, включаю видобуток сировини, виробництво автомобілів, переробку відходів, а також логістику і програмне забезпечення.

Розвиток інноваційних кластерів є ключовим аспектом формування інноваційної системи ЄС на всіх рівнях. З урахуванням того, що близько 40 % фахівців в ЄС зайняті в галузях, сконцентрованих у декількох регіонах, кластери надзвичайно важливі для розвитку європейської економіки. Для компаній, що входять до промислових кластерів, характерні більш високі показники продуктивності праці та інновацій, а компанії, новостворені в кластерах, мають більш високі індикатори економічного зростання [3].

Міжнародний досвід свідчить: 1) кластери за своєю сутністю – це група близьких, географічно взаємозалежних компаній і пов'язаних з ними організацій, які спільно діють у певному виді бізнесу, характеризуються спільністю напрямів діяльності та взаємодоповнюють один одного; 2) класифікація кластерів (за спрямованістю переважних інтеграційних зв'язків, за галузями економіки та видами діяльності) демонструє багатосторонній характер їх функціонування. Завдяки цьому кластери можна вважати універсальними інструментами розвитку економіки; 3) кластери доцільно використовувати як у національних, так і регіональних економіках. Одним із показових прикладів кластерної регіональної економіки є економіка ЄС; 4) кластерна політика країн Європи і ЄС демонструє доцільність державної (і міждержавної) підтримки кластерів і як її результат – ефективний розвиток національної та регіональної економік, а через них – позитивний вплив на розвиток глобальної економіки.

Сучасна економіка все більше набирає глобального характеру, всі суб'єкти якої (країни, регіони, транснаціональні корпорації та ін.) тісно взаємодіють між собою. В умовах глобалізації можна доцільними стануть такі заходи щодо розвитку кластерної економіки: організація науково-дослідних інститутів і лабораторій для вивчення потенціалу кластерної економіки; формування на основі проведених наукових досліджень кластерної політики

країн і регіонів світу; створення законодавчої та нормативної бази започаткування і функціонування кластерів; державна підтримка їх діяльності; створення національних, регіональних та міжнародних організацій для регулювання їх розвитку.

Отже, проаналізувавши досвід створення кластерів у різних країнах, можна з упевненістю твердити про виправданість їхньої діяльності для розвитку економіки цих країн. Україна має значний потенціал для кластеризації діяльності. Тому ефективна кластерна політика уряду повинна базуватися на взаємодії дослідників, представників промисловості, бізнесу, приватних підприємств, громадських організацій і місцевої влади, а також на створенні інформаційних центрів для роз'яснення суті та переваг кластерів. Для розвитку кластерів в Україні потрібна фінансова підтримка держави.

Сучасний стан інноваційної діяльності в Україні є наслідком відсутності стратегічного бачення та послідовної політики щодо переведення країни на інноваційний шлях розвитку, формування національної інноваційної екосистеми, яка забезпечувала б його реалізацію і підвищувала розвиток інноваційної культури в державі, використовуючи, крім фінансових, інші механізми розвитку інноваційної діяльності. Нині для сталого розвитку країни необхідно забезпечити сприятливі умови для створення та функціонування інноваційно активних підприємств, розвитку екосистеми інновацій, залучення вітчизняних та іноземних інвесторів [4–6]. Виконавши ці вимоги, наша держава здобуде конкурентоспроможність за рахунок продуктивної роботи кластерів у регіонах і залучати інвестиції для їх розвитку.

Список використаних інформаційних джерел

1. Ринейська Л. С. Кластери у сучасній глобальній економіці [Електронний ресурс] / Ринейська Л. С. // Ефективна економіка. – 2018. – № 5. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/> – Назва з екрана.
2. Кластери в сучасному світі: рейтинг найрозвиненіших країн [Електронний ресурс] // Електронний журнал: «ТехноПарк». – 2019. – Режим доступу: <https://t-parki.ru/>. – Назва з екрана.
3. Акопян А. Р. Роль кластеров в развитии современных инновационных субъектов мирового хозяйства [Електронний ресурс] : дис. на соискание уч. степени канд. экон. наук / Акопян А. Р. – Москва : РГГУ, 2016. – С. 69–88. – Режим доступу: https://guu.ru/files/dissertations/2016/06/akopyan_a_r/dissertation.pdf. – Назва з екрана.

4. Бондар О.В. Менеджмент інноваційної діяльності машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук / Бондар О.В. // КНУ ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2002. – 20 с.
5. Бондар-Підгурська О. В. Науково-методологічні засади сталого інноваційного соціально орієнтованого розвитку економіки : монографія / Бондар-Підгурська О. В. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – 531 с.
6. Бондар-Підгурська О. В. Науково-методичні аспекти інноваційного розвитку гірничодобувної промисловості в контексті сталого зростання / Бондар-Підгурська О. В. // Науковий вісник Національного гірничого університету. – 2014. – № 1. – С. 143–152.

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ АДАПТАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

С. О. Павленко, студент спеціальності Менеджмент, група МЕНБ-41

О. П. Білінська, науковий керівник, ст. викладач кафедри менеджменту

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

У сучасних швидкоплинних умовах функціонування кожна організація намагається постійно адаптуватися для збереження своєї конкурентоспроможності на ринку. З урахуванням змін навколишнього середовища, адаптація та управління змінами набуває все більшої актуальності в сучасному управлінні організацією.

Адаптацію в широкому значенні розуміють як пристосування до змін в існуючому середовищі. Звичайно, адаптація кожної організації вимагає конкретних змін по всій системі управління, одночасно стимулюючи її до розвитку. Основною метою адаптації в змінних умовах є формування гнучкої системи управління, здатної до переорієнтації організації та ринку.

Аналіз досліджень науковців щодо наявних підходів до визначення видів адаптації організації дає можливість класифікувати їх за основними різними ознаками:

- за сферою реалізації;
- за функціональною сферою;
- за часовою характеристикою;
- за способом дії;
- за мірою охоплення;